

Галина КАЛІНСЬКА,
вчителька англійської мови комунального закладу
загальної середньої освіти «Ліцей №10 Хмельницької міської ради»

Розвиток екологічної компетентності на уроках англійської мови в контексті НУШ

Уроки англійської мови мають значний потенціал для формування екологічної компетентності, оскільки вивчення іноземної мови інтегрується з міжпредметними темами та дає змогу використовувати автентичні матеріали, обговорювати глобальні проблеми й розвивати міжкультурне розуміння екологічної відповідальності.

Формування екологічної компетентності на уроках англійської мови відбувається через вивчення та засвоєння тематичних лексичних одиниць (pollution, climate change, recycling, endangered species, global warming, pollution (air, water, soil), renewable energy, sustainability, recycling, upcycling, eco-friendly, conservation, biodiversity, carbon footprint, greenhouse gases.etc.), а також граматичних конструкцій для вираження причинно-наслідкових зв'язків: умовні речення; поради (should/shouldn't, ought to, must, mustn't); майбутні плани щодо природоохоронної діяльності.

Використання автентичних текстів (статті, новини, блоги, доповіді) та відеоматеріалів (TED Talks, подкасти) про глобальні та локальні екологічні проблеми не лише розвинути навички сприймання тексту на слух та осмисленого читання а й сприятимуть розвитку критичного мислення та інформаційної компетентності.

Заохочення здобувачів освіти до висловлювання власних думок, обговорення екологічних проблем, складання діалогів, написання есе, листів чи статей щодо покращення екологічної ситуації міста (територіальної громади, області, країни) англійською мовою сприятиме ефективному розвитку екологічної компетентності, розкриє вміння здобувачів освіти надавати інформацію, висловлювати думки, почуття та ставлення іноземною мовою, взаємодіяти з іншими в режимі реального часу.

Для розвитку екологічної компетенції та досягнення оптимальних результатів важливим є використання активних форм, методів та прийомів навчання: хмара слів, асоціативний кущ, ромашка Блума, дерево рішень, ментальні карти, написання сенканів, скрайбінг, сторітеллінг, кубування тощо.

Project-Based Learning вимагає від учнів комплексного застосування знань з екології та англійської мови.

"Save the Endangered Species of Ukraine" Здобувачі освіти обирають одну зникаючу тварину чи рослину України і мають знайти інформацію про середовище, де вона живе, причини зникнення та способи захисту. Формат повідомлення можна запропонувати учням на вибір (відеоролик, брошура, QR-код).

Рольова гра "Local Environmental Debate"

Обговорення місцевої екологічної проблеми між представниками громади, влади та екологами. Здобувачі освіти висловлюють свої аргументи за і проти, виграє та команда аргументи якої були переконливішими.

Case Study (Аналіз ситуації) Учні виконують аналіз реальної екологічної ситуації (знищення Каховського водосховища, розлив нафти, вирубка лісів Карпат), обговорюють причини, наслідки і можливі шляхи розв'язання проблеми, або наслідки до яких може призвести та чи інша екологічна ситуація.

"Ecology Quiz" Створення та проведення вікторини англійською мовою на екологічну тематику для молодших школярів.

Творчі та письмові завдання також сприяють формуванню екологічної компетенції та спонукають учнів до детального вивчення того чи іншого екологічного питання.

Успіх у формуванні екологічної компетентності також значною мірою залежить від професійної компетентності вчителя та його вміння підбирати й адаптувати навчальні матеріали, а саме:

- використовувати автентичні англомовні ресурси (новини BBC, National Geographic, освітні платформи), які містять актуальну інформацію та екологічні терміни;

- застосовувати методику CLIL (Content and Language Integrated Learning), де екологія виступає змістовим наповненням, а англійська — засобом її вивчення та обговорення.

Учителю у своїй діяльності дуже важливо заохочувати здобувачів освіти до особистої участі в різних екологічних проєктах та заходах, а також до рефлексії, підкреслюючи, що екологічні проблеми є глобальними і вимагають міжнародної співпраці та знання іноземної мови. Вчитель може запропонувати учням приєднатися до одного з міжнародних проєктів, або дати завдання дослідити якою природоохоронною діяльністю займається міжнародна організація. До прикладу: Міжнародний молодіжний рух «School Recycling World» — це добровільне, неприбуткове об'єднання громадян, платформа для комунікації та обміну досвідом кращих практик, «дорожня карта» для запровадження системи правильного поводження з відходами в усьому світі. Всесвітній фонд природи <http://www.panda.org/uk> — міжнародна природоохоронна організація, місія якої полягає у тому, щоби зупинити деградацію природних систем планети та побудувати майбутнє, в якому людина та природа будуть жити у гармонії. Міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина» <http://>

erl.org.ua - надання допомоги у захисті екологічних прав фізичним та юридичним особам. Регіональний екологічний центр для Центральної і Східної Європи <http://www.rec.org> – міжнародна організація, мета якої сприяти вирішенню проблем довкілля.

Таким чином, уроки англійської мови стають не лише засобом вивчення іноземної мови, а й потужним інструментом для формування свідомого, відповідального громадянина України та світу, здатного долучитися до вирішення екологічних проблем планети.

Оцінювання екологічної компетентності має бути комплексним і включати не лише мовний аспект, а й рівень сформованості екологічної свідомості та навичок. Отож учитель оцінює не лише правильність використання лексики та граматичних структур англійською мовою, а й розуміння екологічної проблеми, її причини та наслідки, здатність запропонувати реальні відповідальні та обґрунтовані рішення, вміння працювати в команді (у проектах, дебатах).

Розвиток екологічної компетентності на уроках англійської мови в НУШ є не просто виконанням освітньої програми, а життєвою необхідністю. Використовуючи англійську мову як інструмент для дослідження та обговорення глобальних екологічних викликів, ми не лише покращуємо

мовні навички учнів, а й виховуємо відповідальних громадян світу, здатних до критичного мислення та активних дій на захист довкілля.

Використані джерела

1. Гриневич Л.М. Концепція Нова українська школа (НУШ) 2016р
2. Зимомря І.М. та інші - Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти, - рекомендована наказом МОН України від 12.07.2021 - №795
3. Пометун, О. І. & Пироженко, Л. В. (2004). Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. О. І. Пометун (Ред.). Київ: А.С.К, С. 8–24.
4. <https://letsdoitukraine.org/2022/11/ldu-web-resources-selection/>